

गैडहवा गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड: २ गैडहवा गाउँपालिका, माघ २० गते, २०७६ साल संख्या: ९

भाग-२

गैडहवा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, रूपन्देही

संवत् २०७६ सालको कार्यविधि नं. ९

कार्यविधिको नाम : गैडहवा गाउँपालिका टोल विकास संस्था सञ्चालन कार्यविधि,
२०७६

१. भूमिका

सामुदायिक प्रयासमा टोलको संस्थागत, सामाजिक तथा आर्थिक विकास, स्थानीय स्तरमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्न गाउँपालिकाका शहरी वस्तीहरुमा निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्र रहेका सवै घरधुरी सदस्य रहेको स्थानीय स्तरमा वडा समितिको मातहत तथा सहयोगीको रूपमा रहने गरी गठन गरिने टोल विकास संस्था र सो संस्थाको कार्यलाई व्यवस्थित गर्न गैडहवा गाउँ कार्यपालिकाले मिति २०७६/१०/२० मा स्वीकृत गरी यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

खण्ड: २ गैडहवा गाउँपालिका, माघ २० गते, २०७६ साल संख्या: ९

३. टोल विकास संस्था गठन गर्दा सकेसम्म टोलका सम्पूर्ण घरधुरीलाई एक घर एक सदस्यको रूपमा समेट्नु पर्दछ । यो सम्भव नभए कम्तिमा ८० प्रतिशत घरधुरी सहभागी गराई टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ । टोल विकास संस्थामा सहभागी भएका सदस्यहरू मध्ये कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ ।
 ४. टोल विकास संस्थाको व्यवस्थापन ढाँचालाई स्पष्ट पार्न अनुसूची -१ मा उल्लेखित नमूना विधानका आधारमा टोल विकास संस्थाको विधान तयार गर्नु पर्नेछ ।
- ४. दर्ता सुचिकृत**
- टोल विकास संस्थाको दर्ता सुचिकृत देहाय वमोजिम हुनेछ ।
१. टोल विकास संस्थाको बैठकमा सर्व सम्मत निर्णय गराई वडा समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाले दर्ता सुचिकृत गर्नेछ । टोल विकास संस्थालाई गाउँपालिकामा दर्ता सुचिकृत गर्दा पेश गर्ने निवेदनको नमूना अनुसूची-२ मा उल्लेख गरिएको छ । टोल विकास संस्थाबाट निर्णय गरी दर्ताका लागि निवेदन पेश गरेमा सम्बन्धित गाउँपालिकाले अनुसूची ३ वमोजिमको टोल विकास संस्था दर्ता प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
 २. टोल विकास संस्थाले यस कार्यविधि वमोजिमका उद्देश्य विपरित कुनै काम गरेमा वा प्रचलित कानूनले गर्न नपाउने कार्य गरेमा गाउँपालिकाले टोल विकास संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ । दर्ता खारेज भएपछि सो स्थानमा नयाँ टोल विकास संस्था गठन हुनेछ ।
- ५. टोल विकास संस्थाको काम**
- टोल विकास संस्थाले आफ्नो टोल क्षेत्रको समग्र विकास र सदस्यहरूको हितका लागि देहायका कार्यहरू गर्नेछ ।
१. टोलमा धनी, गरीवको भावना हटाइ सबै सदस्यहरूलाई निर्णय प्रकृया र श्रोतमा समान अधिकार प्रदान गर्ने,
 २. टोलमा उच्च विकास संग सम्बन्धित योजनाहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक सहजिकरण गर्ने,
 ३. टोलमा सडक, ढल लगायतका पूर्वाधारमा गाउँपालिकाको स्वीकृतिमा संस्थाको निर्णयानुसार सेवा शुल्क लिने,
 ४. टोलको विकासका लागि विभिन्न श्रोतबाट प्राप्त श्रोतको उच्चतम सदुपयोग गर्ने,
 ५. टोलको सामूहिक समस्या पहिचान गरी प्राथमिकताको आधारमा वडा समितिमा सिफारिस गर्ने
 ६. एच.आइ. भि. एड्स, अन्ध विश्वास, बालविवाह, बहुविवाह जस्ता सामाजिक समस्याको पहिचान गरी सुधारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने
 ७. टोलको आर्थिक तथा सामाजिक तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्न सुचना अभिलेख राख्ने ।
 ८. वडा समितिबाट भएका निर्णय र निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
 ९. सहभागितात्मक योजना तर्जुमा गर्दा प्राथमिकताको आधारमा आयोजनाहरूको पहिचान गरी वडामा सिफारिस गर्ने,

खण्ड: २ गैडहवा गाउँपालिका, माघ २० गते, २०७६ साल संख्या: ९

ख. उपाध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार

१. अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने कार्यहरू गर्ने गराउने ।

ग. संस्थाको सचिवको काम कर्तव्य र अधिकार

१. अध्यक्षको आदेश अनुसार बैठक बोलाउने,

२. एक तिहाई सदस्यहरूले विशेष बैठकक लागि माग लिखित गरेमा विधान बमोजिम बैठक बोलाउने,

३. छलफलका प्रस्तावहरू संकलन गरी बैठकमा पेश गर्ने र बैठकको निर्णय लेखि निर्णय प्रमाणित गराउने,

४. संस्थाको क्रियाकलापको बारेमा सदस्यहरूलाई जानकारी गराउने,

५. तोकिएका अन्य कार्य गर्ने ।

घ. संस्थाका कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार

१. संस्थाको आम्दानी र खर्चको विवरण तयार गर्ने,

२. खर्चको लेखा परिक्षण गराउने,

३. बैकमा खाता सञ्चालन गर्दा संयुक्त रूपमा खाता सञ्चालन गर्ने,

४. संस्थाको नगद र जिन्सी सामानको जिम्मा लिई सुरक्षा गर्ने ।

ङ. संस्थाका सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार

१. गाँउपालिका संग भएको साभेदारी पत्रमा उल्लेखित शर्त अनुसार गर्नु पर्ने कामहरू गर्ने,

२. संस्थाको हिसाव किताव जाँच गर्ने,

३. संस्थाका पदाधिकारीहरूले गरेका कामको मूल्याङ्कन नियमित रूपमा गर्ने,

४. आवश्यकता अनुसार संस्था सञ्चालनको लागि नीति नियमहरू बनाउने र सो नियमहरू पालना भए नभएको हेर्ने,

५. आवश्यकता अनुसार अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्षहरूलाई सघाउने,

६. टोल विकास संस्थाबाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्न पदाधिकारीहरूलाई सघाउने, ।

७. तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

च. आर्थिक व्यवस्थापन

संस्थाको आम्दानी, खर्च, नाफा, लेखा, लेखापरीक्षण लगायत आर्थिक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क. टोल विकास संस्थाको आम्दानी

१. गाँउपालिका र वडाबाट प्राप्त हुने अनुदान ,

२. विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरू, विभिन्न सामूदायिक संस्था तथा व्यक्तिहरूबाट प्राप्त हुने सहायता र अनुदान

३. टोल विकास संस्थाले आयमूलक कार्यहरू संचालन गरी प्राप्त हुने आम्दानी,

४. संस्थाको विकास निर्माणका लागि टोल विकास कोषको रूपमा टोल विकास संस्थाको आम्दानीको निश्चित प्रतिशत संस्थाको निर्णयानुसार छुट्याउने रकम,

अनुसूचीहरू

अनुसूची १

..... विकास संस्थाको विधान

प्रस्तावना

स्थानीय रुपमा उपलब्ध श्रम, सीप र साधन तथा अवसरहरूलाई अधिकतम परिचालन गर्दै गाँउको सामाजिक तथा आर्थिक व्यवस्थालाई एक अर्काको परिपूरकको रुपमा विकसित गरी गरिवी न्यूनिकरणका प्रयासमा ठोस योगदान पुऱ्याउने, सहभागीतात्मक योजना तर्जुमा गर्ने तथा आफ्नो वडाको समग्र विकास गर्ने वातमवरण सिर्जना गर्न प्रत्येक वडा समितिलाई वस्तीस्तरमा रहेका घरधुरी समेटी परिचालन गर्न टोल स्तरमा टोल विकास संस्था स्थापना र सञ्चालन गर्न वाञ्छनिय भएकोले यो विधान ल्याइएको छ ।

१. प्रारम्भिक

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

क. यो विधान टोल विकास संस्थाको विधान हुनेछ ।

ख. यो संस्थाको नाम हुनेछ ।

ग. यो विधान टोल विकास संस्थाको साधारण सभाबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

घ. यस संस्थाको कार्यालय हुनेछ ।

ङ. यस संस्थाको सिमाना देहाय बमोजिम हुनेछ ।

पूर्व पश्चिम

उत्तर दक्षिण

२. परिभाषा

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा

१. संस्था भन्नाले टोल विकास संस्थालाई सम्झनुपर्छ ।

२. विधान भन्नाले टोल विकास संस्थाको विधान सम्झनुपर्छ ।

३. साधारण सभा भन्नाले संस्थाको साधारण सदस्यहरूको भेला सम्झनुपर्छ ।

४. समिति भन्नाले टोल विकास संस्थाको कार्य समिति सम्झनुपर्छ ।

५. बैठक भन्नाले संस्थाको संयुक्त वा छुट्टै छुट्टै बैठक सम्झनुपर्छ ।

६. पदाधिकारी भन्नाले कार्य समितिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, सचिव र सदस्यहरूलाई सम्झनुपर्छ ।

७. वडा समिति भन्नाले गैडहवा गाँउपालिका वडा नं. का वडाध्यक्ष र सदस्यलाई सम्झनुपर्छ ।

३. संगठित संस्था हुने :

क. संस्थाको आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ । साथै संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट कार्य गर्न सक्नेछ ।

खण्ड: २ गैडहवा गाउँपालिका, माघ २० गते, २०७६ साल संख्या: ९

सहभागी भएका सदस्यहरूमध्ये कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ ।

६. संस्थाका कार्यहरू :

टोल विकास संस्थाका कार्यहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् :

१. गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट प्राप्त हुने नीति निर्देशन र निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
२. प्रत्येक टोल स्तरमा सम्भव भएसम्म सबै घरपरिवार सहभागी भएको टोल विकास संस्था गठन गर्ने ।
३. संस्थाका सदस्यहरूलाई उच्चमशीलतातर्फ अग्रसर गराउन आवश्यक पहल गर्ने तथा सोहि बमोजिमका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
४. टोलमा आइपरेका समस्याहरू समाधान गर्न एकअर्कामा भाइचारा सम्बन्ध कायम गरी सभ्य समाजको सिर्जना गर्ने ।
५. उपलब्ध स्रोतको समुचित परिचालन गर्दै टोलको समग्र विकासका लागि टोल विकास योजना बनाउने ।
६. एच आइ.भी./एड्स, अशिक्षा, अन्धविश्वास, छाउपडी प्रथा, बाल विवाह, बहु विवाह, जस्ता सामाजिक समस्याका बारेमा सम्पूर्ण टोल विकास संस्थाका सदस्यहरूलाई चेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
७. आफ्नो टोल तथा सार्वजनिक स्थलमा वृक्षारोपण गर्ने,
८. आफ्नो टोललाई वातावरणमैत्री तथा बालमैत्री बनाउने विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
९. टोलमा बसोवास गर्ने बासिन्दाका बीचमा भवन निर्माण मापदण्ड, सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतका सामाजिक सरोकारका विषयहरूमा विभिन्न चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
१०. वातावरणमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरूको टोलमा कार्यान्वयन गर्ने र गाउँपालिका र वडा समितिबाट प्राप्त सूचक कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने ।
११. आफ्नो टोल वस्तीलाई नमुना वस्तीको रूपमा विकास गर्न सहयोग गर्ने ।
१२. हरित शहर, उज्यालो शहर, सफा शहर र सम्पन्न तथा सभ्य शहर स्थापना अभियानमा सहयोग गर्ने ।
१३. आफ्नो क्षेत्रमा भवन सहिता तथा मापदण्डको कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने ।
१४. पूर्ण साक्षर, पूर्ण खोप, पूर्ण घटना दर्ता आदि अभियानमा सहयोग गर्ने ।

९. संस्था गठन एवं कार्य संचालन विधि

संस्थाको गठन एवं कार्य संचालन विधि देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) वडा समितिको बैठकले टोलको क्षेत्र निक्कौल गरेपछि त्यस टोलभित्र बसोबास गर्ने अधिकांश घरधुरीहरूको उपस्थितिमा संस्था गठन गरिनेछ ।
- (ख) टोल विकास संस्था गठन गर्न उपस्थित भएका व्यक्तिहरूले गरेको सर्वसम्मत वा बहुमतको निर्णयको आधारमा एक-एक जना अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव र अन्य घरधुरीहरू सदस्य हुनेछन् ।
- (ग) संस्थामा कम्तिमा ५० प्रतिशत महिला सदस्य रहनेछन् । अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव मध्ये कम्तिमा १ जना महिला हुनेछ ।

१०. संस्थाका पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार

संस्थाका पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछन् :

(क) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- १) संस्थाको नियमित बैठक बोलाउने ।
- २) बैठकको अध्यक्षता गरी बैठक संचालन गर्ने ।
- ३) बैठकमा अनुशासनको पालन गर्न लगाउने र छलफलका विषयहरू टिपोट गर्ने वा गर्न लगाउने ।
- ४) छलफल हुँदा सबैको विचार संकलन गर्ने र सर्वसम्मत निर्णय गर्न पहल गर्ने ।
- ५) निर्णयहरू लागु गर्ने र गर्न लगाउने ।
- ६) सचिव र कोषाध्यक्षलाई आवश्यकताअनुसार सहयोग पुर्याउने ।
- ७) संस्थाले आर्जन/प्राप्त गरेको नगद वा जिन्सी सामानको सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने ।
- ८) बैठकमा वडा समितिका पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्ने ।

(ख) उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१. अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने कार्य गर्ने गराउने ।

(ग) संस्थाको सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- १) अध्यक्षको आदेशअनुसार बैठक बोलाउने ।
- २) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने ।

१२. साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार

साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) संस्थाको साधारण सभाको सल्लाह प्राप्त गर्न उचित देखि पेश भएका विषयमा सल्लाह दिने ।
- (ख) संस्थाको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन पारित गर्ने ।
- (ग) कार्य समितिलाई अधिकार प्रत्यायोजना गर्ने ।
- (घ) कार्य समिति सम्बन्धमा भएका उजुरी पुनरावेदन सुन्ने र निर्णय दिने ।
- (ङ) संस्थाको विधान सशोधन गर्ने ।
- (च) आवश्यकताअनुसार सल्लाहकारको मनोनयन गर्ने ।
- (छ) संस्थाको वार्षिक कार्ययोजना स्वीकृत गर्ने ।

१३. आर्थिक व्यवस्था

(क) संस्थाको देहायबमोजिम आर्थिक स्रोत हुनेछ :

- सदस्यताबाट प्राप्त शुल्क ।
- गाँउपालिका र वडा समितिबाट प्राप्त हुने अनुदान ।
- सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाबाट प्राप्त हुने अनुदान ।
- संस्थाको क्रियाकलापको सिलसिलामा प्राप्त हुने आय वा पुरस्कार ।
- अन्य आम्दानी ।

(ख) प्रत्येक असार मसान्तमा लेखा तयार गरी लेखापरीक्षण पश्चात विवरण साधारणसभामा प्रस्तुत गर्ने जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ ।

(ग) संस्थाको नाममा प्राप्त वा खरीद चल-अचल सम्पत्तिको परिचालन र प्रयोग तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१४. कार्यसमिति तथा पदाधिकारीको राजीनामा

(क) समितिका सदस्यहरूले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिन चाहेमा अध्यक्ष समक्ष दिन सक्नेछन् ।

(ख) अध्यक्षले आफ्नो राजीनामा उपाध्यक्ष मार्फत संस्थाको बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ र सो उपर संस्थाले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

खण्ड: २ गैडहवा गाउँपालिका, माघ २० गते, २०७६ साल संख्या: ९

अनुसूची-२

टोल विकास संस्थालाई गाउँपालिकामा दर्ता गर्ने
निवेदनको नमुना

मिति :

श्रीमान् प्रमुख ज्यू,
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
गैडहवा गाउँपालिका, रुपन्देही

विषय : टोल विकास संस्था दर्ता गर्ने सम्बन्धमा ।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस गाउँपालिकाद्वारा संचालित वडा नं..... को
..... टोलमा गठन गरिएको टोल विकास
संस्थालाई यस गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा दर्ता/सूचिकृत गरिदिनुहुन अनुरोध गर्दछु ।
यस टोल विकास संस्थाको क्षेत्र निम्न उल्लेखित चार किस्ताभित्र
सीमित रहनेछ ।

पूर्व सिमाना :

पश्चिम सिमाना :

उत्तर सिमाना :

दक्षिण सिमाना :

निवेदक

.....
अध्यक्षको नाम :

टोल विकास संस्थाको नाम :

ठेगाना: